

Ești de donec ori în septembrie: Jef și Dumbrăvește; era cându-vă pretinde importanță materialor, va săi de trei săi de patru ori în septembrie.

Pretiul de prenumerație
pentru doi ani

pe an intrăgu	4
dumetă de an	4
patru	2
intră România și străinătate	
anu intrăgu	12 fl.
dumetă de anu	6

Invitare de prenumerație
pentru

ALBINA.

Apropiandu-se patrariul din urma anului acestui anu, deschidem prenumerație nouă la „Albina.“ Pretiurile de abonamentu remanu toți cele de pana astăzi, cari se vedu în fruntea foii. Totuști rogămu pe on. dd. abonenți, într-o teresul loru și alu nostru, a grăbi să aderatiile si a ni însemnă cu securitatea locuintă si postă ultima.

Atrageam atenția intregului orobabilu Publicu romanu, ce se interesă de muzicantele noastre naționale, că cu dă de astăzi se deschide tocmai congresul național bisericescu in Sabiu, ale cărui desbateri nesimintite cauți se făcătă interesante si merita deci se făcătă cunoscute și studiate de toti. „Albina“ dădata mari atari evenimente importante — cu totuști cea mai consciintioasă priveghiere ca și astă data se va adoperă a-si împlini cu totuștu zelul detorintă de senținela a opinionei publice.

Am dorit a nume, ca toti preușii si inventatorii naționali se petreacă cu totuștu celu mai viu alu loru interesu desbatăterile congresuale; de acătă naționale dorintia condusă, cu consentiul ilustrilor fundatori si proprietari ai acestei foi, dechiarăm că tuturor celor ce ar voi se aiba acăstă foia, dar caroru starea averei nu li ierătă a o abonă cu pretiul intregu, suntemu gata a li o tramite cu pretiu scadiutu, de numai 6 fl. la anu; er' celor de totuștu seraci si cu 4 fl. la anu.

Rogămu înse ca insinuarile si prenumările se se facă cătă mai neîntârziat, pentru ca se fiu în stare a ni conformă editiunea si speditiunea spre a satisface tuturor.

Redactiunea.

Pesta, 7/19 oct. 1870.

Inca pana acumă nu tienem cu securitate că noroculu armelor s'a intorsu cu totuștu pe partea francilor: dura mai multu ca secura este pentru franci schimbarca favorabila a situatiunei de resboiu, la care straformare nu se acceptau nici prussii, precum nici vreuna dintre poterile neutrale.

E dreptu că beliducerea francilor la primul pasu strategic dă documentu despre o neaptivitate nemarginită; e dreptu că o armată abia de 220.000 de luptaci, carea se opuse ostilor impreunate nemtiesci, avea una organizație mai desfășurată decătu cum se pote cugetă; e dreptu că eroismul tradiționalu alu francilor, parea a-i fi paresit pe campulu luptelor; e dreptu că armată cutropita prin strategia numai spre aparare, fără a rareori se pote refui spre unu atacu tacticu; e dreptu că fiindu prin acăstă soldatul francesu silu la unu felu de luptă contraria datinei si naturelului seu, ingenunchiă adeseori; si in fine e dreptu că retragerea trupelor francese degeneră de multe ori într'o fuga neregulată, la sandu pozițiunile cele mai esențiente, si depunendu armele batalioane intregi.

Dara totuște aceste impregiurari nu rectificara grabnică decisiune, in si naintea Parisului, asia precum o visau nemti! O armată de campu nimicita; cea lală incungurata in Metz; singuraticele corpuș retacindu fara neci unu planu; arsenalele găle; gardele mobile

lipsea disciplina; o lipsa totală a unei conduceri suprême pentru lucrările de apărare cari d' abia se începeau; regimul disoluto; poporația neîndestulată si revoltantă; ... cine mai cugetă să fă o opunere feroce?

Lupta pana la cîtinu, la închirietirea ultimiei puteri a statului, la sacrificiul ultimului omu si ultimului florinu, la unu apela catra poporația patriotică se credea asia de putinu, în cîtinu Europa ridea cu condolintia, precandu conducătorii francesi proclamau luptăa desesperatiunei si a rescularei în masse.

Francia, acăstă tiéra pe a carei pamantu resarie langa germanulu ideei totuștu odata si făptă rapede, arăta astăzi lumiei suprinse poteca primitiva, carea dormităza in insufletirea si in voi'a cetațe a unei poporații naltu meditande si patriotică. Ceea ce n'a cugetat omulu, ceea ca n'a tienutu soldatulu cu putinția, a devenitu fapta. Francesii si sciu aperă capital'a intr'u unu modu, precum nemti in urmă de la Sedan nu-si cugetau.

Ceea ce a indeplinitu poporul francesu dupa Gravelotte si Sedan merită deplină recunoștința si considerare, cu atâtua mai virtosu, cătă a deplinitu dupa Gravelotte si Sedan, dupa lovitură de efectu nemicitoriu. La incepătulu acestui nefastu resbelu plădu modurile oratorice despre degenerarea francesilor, despre decadintăa rasei romane, astăzi sunt totuște demintite. Unu poporu carele dupa perieri asia de sensibili se poate refui la o aperare atâtua de puterica, e inca senatosu in mediu'a sa, e inca tare in simburile seu.

Acăstă o vor senti trupele prusiane care s'a si dedatū alu tiené de micu pe contrariul loru si dăca in fine francesii consumati si usteniti de mōrte vor scăpa arm'a din mani, atunci totusi si au mentuitu bunurile cele mai pretiose: onoreu naționala si respectulu lumei de acum si alu posteritatii! Ceca ce a striat cu natiunei unu regim condamnabile, cu instrumentele sale venale si lasie, a reparatu poporul in óra pericolului mai mare, a lucratu cătă ajungu poteri omenești cu unu croismu admirabilu in órele extreamei desperiatiuni!

Ieri se escortă cu poterea Dr. Sv. Miletici la Vacz, unde va avea se suferă inclusore d'unu anu amesuratul sentimenti tribunalului de jurati din Pesta. Processul, in care se aduse acăstă sentimentia contra dlui Miletici, e cunoscutu on. nostri cetitori din colonele acestei foi. Despre executare n'am mai pomeni la locul acestă, dăca n'ar fi facut'o modulu ei a fi una cestiune eminentă juridică si afundata în dreptul de imunitate ce compete reprezentantilor poporului. Voimur se dicem că sentimentia s'a executatu foră a-si fi datu consensulu corpulu legiuitoriu, carele e prorogatu. Acăstă apoi inca nu s'a intemplat, deci éta caușa ce face ca executarea se castige insemnătate. Diaristică din capitalea Ungarici dejă consacra columne intregi acestei intemplari; parerile diferențe, si că se pote astă, caușa e neprecisuniunea legii de imunitate. Argumentul aperatorilor executarii, scosu din lege e, că judecători'are se cără consensulu dietei numai la improcessare, si cătă a permis' dietă, competită i' s'a finită. Executarea sentimentei condamnatorie se comunica dietei numai ca se scie caușa absentarii unui membru alu ei, si nu ca se se facă foru superioru celu ce a dusu sentimentia. Contrarii executarii vedu vătemata suveranitatea poporului prin

atato tractare a aceluia ce lu representa. Vedem cu si acestu dreptu frumosu a devenit obiectu de controversă, incepe a fi periclitatu. Dietă unică in se fiindu competente a interpretă autenticu acestu dreptu, noi numai insemandu casul acesta exceptiunalu, acceptămu se au-dimu sentimentia ei. —

Batalia de cetate la Galli.

Evineminte ce s'a petrecutu cu mii de ani mai nainte, si se repetescu astăzi dupa mii de ani priu analogă loru, dău omului multu de cugetat si sunt multu mai interesante de cău se le lasănu neamintite si neaseminate.

In anul 50 naintea Domnului, deci cu dăne mii si mai bine naintea nostra, vîtră Parisulu de astăzi, cetatea Gallilor pre atunci, era inchisă si cutropita de ostirile romane, conduse de Julius Cesare, celu mai mare fiu lui Romei vechie si mai mare geniu ce a produs cunda natură. — Astăzi, dupa dăne mii de ani priu Parisulu, centrul tuturor poporilor civilizate, tocmai in acel'a pericol se afla cu difență că atunci ilu cutropiu stramossii nostri romani, era astăzi Teutoni ce pre atunci tremurau de poterea acelor'a.

Romanii aveau adoseori batalii cu Gallii, si delocu la inceputu s'a dovedit preponderanță romanilor, ocupandu pururia positiunile Gallilor, pre candu atacurile galice neci odată nu reusiau. Putinu li-a folositu a se insufleti cugetandu la trecutul loru gloriosu, candu ei ocupau rangul primu in lume, candu posediau Spania, Italia pana la Arno, Helvetia, Germania de media-di, Pannonia, Thracia si Asia minor, devasta România si Delphi, si depuneau prédă templulu de la Toulouse. România asiatică-dicendu in nimie'a, sub disciplina strictă, s'a redicatu prete totuștele latu poporă, a cucerit ușoare Gallilor, stramossilor Francilor de astăzi si apoi a pornitu contra cetății loru, fundata de poporul chelticu. Gallii sunt pururea gață de resbelu si mai resbilici de cătă insisi, constatau Romanii, ei ar fi cei d'antai soldati pre pamentu, daca ar posiede constantă si te-nicitatea Romanilor. Si Gallii totusi fura batut? Gallia taia si desmembrata de bratiele vigoros ale Romanului! Atunci se scola Vercingetorice, ultimul duce alu Gallilor, se mentușă patria. Elu combină unu modu de aperare ce, facia de unu contrariu mai putinu istetiu, nu potea se fia de cătă favorabilu, dar eu unu verutuosu resbeliu ca Cesare, nu ajută nimică. —

Gallii, pentru a se ascură contra tuturor eventualităților si pentru a ingreuiă situația dusimanolui, se socotira a omori invasionarii prin fome, daca noroculu armelor nu-i va favori. Apinsera deci totuștele si padurile din prejurul cetății, cum facera acum bieții francesi fiili următori ai loru.

Vercingetorice si-a propus a se retrage de la o cetate cadiuta in altă ce era mai aproape situată, si asiatică Romanii aveau a luă luptă totuștu de la inceputu. Pre candu ei prin invingerile loru do ale lui Pyrrhus si totuștu perdeau poterile, Gallii capetau totuștu mai multu ajutoriu prin insureptiunea crescăndă.

Cesare in se conoseea bine reulu ce se cuprindea in sistemă acăstă. Acestu reu oră in caracterulu Gallilor, pe cari atâtua de bine i-a studiatu elu in cătu descererile sale si astăzi so nimerește. Elu nu potu portă nici o nefericire si cadu din o extremitate într'ală. Constantia nu cunoște densii, de ducele loru numai asculta, daca nu li a succesi a reportă vr'o invingere. Apoi se esperește ca ei n'au frica de nimică, că ceriul se cada si ei ilu vor sprinși cu armele loru; ei se joru pre Ddieu că nu vor se veda casă, muierea si copii, pana nu vor nimeri pe Romanii, mai bine vor manca carne de calu de cătă se se prudee Romanilor. Dar după primă neîncercare e uitatul prosperu si juramentulu. Ei vrea totuștu renoiri, esplotădă in fanatismulu loru ca unu vulcanu si, daca i-au batutu odata Romanii, sunt mai

Prenumeratii se facu la toti dd. corespondinti ai nostri, si de-adreptulu la Redacție Stationsgasse Nr. 1, unde sunt a se adresă si corespondintele, ce privesc Redacție, administratiunea seu speditură; cate vor fi nefrancate, nu se vor primi; era cele anonime si se vor publica.

Pentru anunț si alte comunicări de interes privat — se respunde cate 7 cr. de linie; repetările se facu cu pretiu scadiutu. Pretiu timbrului cate 30 cr. pent. una data se antcipa.

inti de fuga de cătu muierile. Metodică lui Vercingetorice deci nu potea avea rezultat bunu.

Cesare porni cu diece legiōne, anca in lună'lui Martiu contra primului orasului Avaricum (astăzi Burgos) care era intarit după planul galicu de resbelu. Vercingetorice cu armă'a sa se asediasă in paludele din vecinătatea fluviului Arlan, in o poziune neatatabilă, avea comunicări libera cu cetatea si potea elibera trupele ustenite după placere. In regiunea devastată nu astăzi Cesare nici urma de nutretiu; grăul i s'a sfarsit, si legiōnele trebuiau se se industrelide cu ratiunile de carne. Totusi devinse elu totuște greutatile si pentru a spăria pre Galli, aprinse orasului.

Dar, contra tuturor acceptarilor, Gallii nu se spăria ci continuara cu energia resbelu. El asculta de ducele loru in totuște imprăgiurările si nu se rescolau contra lui precum acceptau Romanii. Deci Vercingetorice, cu poteri noue se retrase in altu locu anca intarit, si usioru de aperat, la Gergovia (astăzi Clermont). Acăi comise ducele romanu o mare eroare. Prin bombardarea Avaricului incaragiatu si insufletit, elu se abătu in cătuva de la strategia. Elu se rezolvă, conformu rapidului seu naturelu, a deslegă problem'a grea ce o puse ducele galicu, a ocupă mai multe cetăți pentru a-lu potă devinge finalmente — in diuometate de timpu, adeca elu si impărtă de timpu armă'a, se intorse, personajime cu siese legiōne contra cetăților de media dia era pre subsieful seu Labienus ilu tramite cu alte patru contra cetăților de media nōpti si mai putinu intarite. Prin acăstă s'a espus densulu pericolului, a nu potea luă nici pre aces-tea nici pre acelea. Cesare insusi era pre slabu pentru asediul Gergoviei; nu i remase dar altă de cătu a se abstine de la unu asediu regulat. Geniul seu escută multe planuri, dar smintă ce o facă prin impartirea poterilor sale, l'a pedepsitu casă cum fura francii nemociți prin respandirea armatei loru. Cesare dăra comandă colonoilor sale se roșbește in cetate. Acestea, adorandu pe Cesare ducele loru ca pe o finta mai nalta, asculta si prim multe pericole trecu peste sepaturi si muri, sparsa totuște ce li era in cale si intrara in Orasul. Vercingetorice observandu numerulu micu a dusimanolui tramite massele sale suprimește si scôte pe Romani din orasul. Daca! Cesare avea pre Labienus cu cele patru legiōne langa sine, elu era de sigură invingetoriu.

Geniul casă nebunulu si recunoscă smintele si le indreptădă; diferintă a se cuprinde numai in timpu. Cesare păresi in data Gergovia si porni catra media nōpti si demanda subsieful seu a lasă totuște la o parte si se vina catra densul. Gallii firesc cauta se impedece execuțarea acestui planu. Comandanțele insurgenților meridionali, Camulogenus, decopiat planul lui Vercingetorice in miniatură. Labienus adeca ar fi trebuitu se ocupe orasului Parisienilor, Lutetia, situată pre o insulă, astăză in seculu pre malul stangă alu Seinei strămutat, opunându-i-se Camulogenus la Melun, acoperit de unu lacu. Candu trecea pe malul dreptu, venia din plăcă in noroiu căci d'parte vedea in fața-i armă'a mai tare a Belgiilor, de alta parte Camulogenus aprinse Parisulu, ca se-lu despăcă de victoria. Candu s'a rentorsu pre partea stanga, Camulogenus ilu atacă la Vaugirard. Numai după o luptă sangerosă i succese lui Labienus a-si face calu si a se intruni cu Cesare la Sens. In fruntea celor diece legiōne ale sale, Cesare era convinsu despre succederea planurilor sale, macar că fomea ilu petrecă pretutindenia.

(Va urmă.)

O vîoce catra congresu.

Suntemu dar la timpulu congresului; ochii tuturor credintosilor, dar mai vertosu ai preotimii, si invențiorime greco-orientale române, atâtua de ingrijiti de sîrtea venitorului loru, privesc cu speranță spre acestu congresu

Conferintia si prime dorintia de a avea o adunare generala a tuturor invetitorilor din districtul Oradiei.

Comisariul tiene o cuventare de inchidere, indemnandu pe colegii la lucru. —

Conferintia primesc indemnul si se respunde cantandu „Destepata-te Romane.”

Conferintia increde comisariului presedinte si notariului autenticarea protocolului.

Georgiu Horvath m. p.
comisariu consistorialu si
presedintele conferintei.

Vasior'a, sept. 1870.

Dle Redactoru! In numerii mai recenti ai diariului nostru „Albina” s-a splicat starea cea misera si ticalosa a preotilor in multe chipuri, si s'a afisat: ca celu mai bunu mediloci este reducerea parochilor, respective inputienarea popilor.

De vreme ce inse multe comunitati au numai cate unu popa si numai cate o parochie, si starea e totu aceea fatala, mi ieu libertatea a rogá pe pre stimatii domni corespondinti, si cu deosebire pe Magnificienta Sa Domnului V. Babesiu, ca in catu i va permite timpulu se nide desluciri palpitabile in privintia parochilor celor dejá reduse, cum s'ar poté inbunatatit starea barem acelor preoti?

Nu cumva ar poté comitetele parochiale, care si asia in intielesulu statutului organicu § 23, punctul 8 sunt chiamate a conlucra pentru inbunatatirea preotilor si inventarea mediocloru de dotatiune, si ore fi va bine ca eu unu eveniment totu venitele parochiale asia numite „stola” se se reduca la o sumulita potrivita cari apoi adrepartendu-se pe creditiosii nostri, se se bage in bugetulu comunala la rubrica „cultu” de unde a, oii preotii se si capete multu putieniul?

B. N.

Sa’ Mihailu romanu in septembrie.

Domnule redactoru! Desi am face una placere on. publicu cetitoriu deca n'am implé colonele pretiuitei nostre fioe „Albina” cu aducerea la lumina a unor fapte scandalóse, ce le comite in serman'a nostra comuna unu individu serbu, carele voiesce a figura de preot scientificu, — totusi suntemu constrinsi ale demascá si deca nu cu altu scopu, celu putieniu ca se ni servésca de una trista suvenire de pe timpul stepanirei serbesci.

Consistoriul serbescu din Temisióra, condus de ingrigirea parintésca ni trimise pe capu unu preot serbu cu sperantia, ca acesta va poté face ceva sporu in cau'a serbilor, dar cinstiulu consistoriu serbescu, ca totu muritoriu faliblu s'a insielatu amaru, pentru ca misiunea sublima a serbului nostru remase — balta!

Serbulu nostru cam la trei ani dupa venirea sa la noi — de nu l'ar fi adusu ventulu — si-a parasit parochia cam cinci luni ba-

tendu campurile sub pretestu ca este — ne bunu.

Inse parintele nostru reintóre era si la parochia si incep tu a plantá intre noi seminti a intrigei si a discordiei; dar pre langa tote nisintile sale opulu seu incep tu cu una machinatune rara serbésca surefi — nanfragiu.

In anulu 1864 lucră din tote poterile spre a ne incalci intre comunele mestecate, dar nu i-a succesi!

De la anulu 1867 a incep tu a imita pe Demostene si Cicerone, dar nu, fora a ne insulta in predicele sale scandalóse tienute in bisericu in modulu celu mai dejositoriu. De exemplu: In romanu este unu sange stricatu, romanul e prostu de la natura; pe voi ve asemendiu cu tientarii, inse ce-i pasa bobului — candu se punu tientarii pe cornole lui!!

Vediendu noi, ca serbulu nostru nu se pocaesce, lu acusaramu la consistoriulu competente din Aradu, ca se binevoiesca a ni-lu la de pe capu.

Venerabilu consistoriu, considerandu, ca nefericitulu serbu are 9 copii, lu suspenda — pe unu timpu neotaritu, din cau'a turburarei de minte, inso elu se opuse decisiunei consistoriului. „Eu sum serbu, consistoriul vostru romanescu nu este competitente a-me suspenda!”

Ei bine! cinstite parinte, daca sta tréba asti, apoi fa-ne placerea a-to duce la serbi-ti, ca se ti dee pane!

Anulu trecutu incep tu a veni la sant'a bisericu cu — corbaciulu pe turiacu, amirintindu-ne, ca acesta este destinatu pentru pelea romanului? Domnia sa de buna séma si inchipuesce, ca este proprietariu unei menagerii séu ca se afla in tiéra moscovitilor!?

Nainte de santele sorbatori a pasilor trecute, incep tu a se face maestru de lemne, ducandu-se in ocululu bisericiei si scóase scanele cu budaculu de pe acolo.

Tu atunci nu voi a esii cu sant'a cruce la tiarina si opri pe credinciosi de la ungurea cu mirulu, ér pe baiatulu, carele tienea mirulu, lu lau de guleru si mi-lu tranti de trei ori la pamant!

Asi sorbulu nostru cu gaitani in palaria si continua snoabale pe cont'a, ca e dechiarat din partea consistoriului de — nebunu. Daca este elu nebunu, atunci binevoiesca cei competenti a-lu tramite la loculu de cura.

Ér catra venerabilulu consistoriu ni mai repetim rogarea, ca se ni-lu iee de pe capu, sperandu, ca dupa multele rugari nu va suna glasulu nostru in — pustia!!

Mai multi tierani.

Invitatiune!

Adunarea constituanta a despartiamentului Clusiu a asociatiunei transilvane pentru literatur'a si cultur'a poporului romanu, tienuta la Morlac'a, cerculu Uedinului, si-a concerte-

diutu comitetulu cu defigerea dilei pentru tie-nerea acestei adunari.

In urm'a acestei incredintari, comitetulu despartiamentului, diu'a spre tie-nerea mentinutei adunari generale a despartiamentului a desfis la Morlac'a pre 24 Octobre/15 November a. c., adeca pre sambet'a naintea serbatorei stlui Dimitrie si are onórea a invitá prin acésta pe toti membrii susu numitei asocia-tiuni, precum si pre toti romanii din comitatulu Clusiu spre participare la asta adunare.

Din siedint'a comitetului despartiamentului.

Clusiu in 26 Septembre 1870.

Josifu Popu,
secret.

Adressa de incredere

Dlui V. Babesiu.

Dle deputatu! Vócea adeverului profesata cu atât'a resolutiune, activitate neobosita, sacrulu devotamentu si mai pre susu de tote curagiul cu carele ai luptat totudeuna pentru asecurarea existentei si desvoltarii nostre natuinali, atât in parlamentulu tierii, catu si pre calea publicitatii, a impus respectu strainilor, era natuinea romana ai deobligat' o la cea mai viua recunoscinta.

Ideile maretie si salvatore, cari stau pururea in acordu intimu cu ideile legilor eterne ale progresului omeneșeu, au intimpinat pretotindene cele mai mari dificultati si este nenegabilu, ca spre catu timpu vor fi ele cuprinse numai de putieni individi particulari, vor aparé ca nesce meteori curendu disparatori, ca nesce umbre neputintiose; dar totu atâtu de nenegabilu este, ca in momentulu acel'a, candu vor ajunge a strabate prin multimea poporului si a prinde radecini in sentiulu lui nostricatu, atunci nu va mai osiste fortia, carea se va opune radierilor binefacator, caci poterea astfelui desvoltata este generale, este mai putinte de catu tote medilócele artificiose.

Acésta este natur'a tuturor ideilor dominante in diferitele epoche ale genului omeneșeu; astfelu este si ide'a nationalitatii prin urmare si a desvoltarii nostre natuinali.

Dle deputatu! Fundamentulu desvoltarii nostre natuinali este scol'a; si cine va negá, ca chiar acestu sanctuaru alu nationalitatii nostre, este delasatu, este espusu pericolului ce amerintia cu totala cutropire.

Cine va denegá, ca chiar apostolii primiti ale acestei credinti nationali, invetitorii romani sunt mai putionu considerati, sunt trecuti cu vederea ca nesce persoano cari n'au existint'a loru propria normata si ascurata prin lego, ci gomu si astadi cumplitu, indurandu cele mai nesuferibili sarcini.

O stare acésta, pre catu de apasatoria, pre atatu de nedémna de secululu prezente!

Si care dintre invetitorii romanii nu a fostu rapit, nu a sentit o bucuria renascatoré, audindu o véce valorósa pledandu cu atât'a elo-cintia pentru emanciparea si redicarea de faptoare independinte a corpului invetatorescu. O véce, unu cugetu, unu sentimientu a trebuitu se-i dominedie in acelu momentu de motiune, vécea recunoscintie si sentimiente de profunda multiamire catra acelu barbatu carele se fece interpetele dorintielorlor.

Dreptu aceea, dle deputatu! si „Reuniunea invetitorilor romanii confesionali din comitatulu Torontalului” condusa totu de aceste sentieminte nobile si natuinali, vine a-Ti aduce profundul omagiu si tributulu celei mai profunde multiamiri si recunoscintie pentru relevarea si desvoltarea cestiuniei de emancipare, si Te roga cu totu respectulu, ca si la Congresulu natuinalu bisericescu din Sabiu se Te faci interpetele dorintielor ei.

Checi a Romana in 1 Octobre 1870.

„Reuniunea invetitorilor romanii confesionali din comitatulu Torontalului.”

Cosmopolitismu si nationalismu.

Discursulu presedintialu de redeschiderea siedintelor societatii „ROMANISMULU,” tie-nutu in 26 septembrie 1870 de d. B. P.

HASDEU.

Domnilor! Sunt döue luni, de candu nu ne-am vediutu.

Pré putienu si pré multu totu deodata.

Döue luni d'abia radica din sementia unu firu de érba; döue luni rostogolescu dupa piedestaluri secolare imperatiele cele mai străucite; döue luni — nemiciu pentru unu atomu si o eternitate pentru unu colossu.

Ce contrastu!

Dar tocmai acésta estrema fragilitate umana in fati'a mersului domolu si trăganatu alu naturei intregi, — ne indémna a fi pururia in padia, pururia observandu legile lumii morale, pururia calculandu relatiunile dintre cause si efecte, pururia paralizandu catastrof'a si assicurandu succesulu prin poterea cugetarii, care nu este de catu program'a actiunii.

In intervalulu despartirii nostre s'a petrecut unu mare evenimentu.

Este resbelulu franco-germanu.

Electrisati prim suferint'a fratilor no-stri din Gallia, noi am oftat, am plansu, am gemutu.

Acum inse, in urm'a unei sincere espan-siuni, se oprim pentru unu momentu prin stavl'a ratiunii impetuoso torinte alu simti-mentului.

Se ne intrebam cu sange rece: care se fie secretula triumfului prussianu si alu cala-mitatii francesc?

Pentru noi unii, acésta nu este o cestiune de actualitate politica, ci o problema emina-miento sciintifica.

Si deca m'am decisu a o atinge a nume de

acest'a credut ca este unu mare meritu alu geniu, si o mare satisfactiune pentru memori'a reposatului meu amicu.

Prim'a colectiune a fabulelor lui Donici s'a tiparit la Iasi in tipografi'a duii Cogalnicén in döue brosiure mici, cari acuma au ajunsu de totu rari. Compositiunile lui ulteriore s'a publicatu prin diversele publicatiuni literarie si foi periodice.

Afara de cinci siese bucati de poesii fugitive, Al. Donici a compusu numai 91 fabule, precum se vedu pe unu planu facutu de insuselu, elu, candu proiectá se vede a publica o editiune completa, — planu care din nefericire n'a apucat a-lu pune in lucrare, si astfel Romania e lipsita de o frumósa si folositória carte. Colectiunea completa se afla in pastrarea familiei, care nu s'a indemnatur pan' acuma a o publica, precum autorulu doria.

Aruncandu o privire rapede a supra lucrarei artistice a fabulelor lui Donici, nu voiu sustiené ca este in tote o stricta corec-tiune. Elu s'a tienutu pré strinsu de preceptulu Aristotele, ca subiectulu fabulei cata se fia catu de prestrinsu si consis. De aceea se vede ca temendum se de a se face prolixu dandu-si sil'a a fi totu de una scurtu si a areta in pucine cuvinte fondulu cugetariloru sale, a sacrificatu adese si chiar regulele prosodice. Pe langa acésta se vede ca a supra lui a influintat multu si limb'a rusescu cu a ca-reia literatura se ocupá. Se observa cu tote a-cesta ca pre catu primele lui compozitii sunt stropite cu solicismi si barbarismi limbis-

ticce, cu atata cole mai recente sunt scrise cu mai multa ingrigire, gustu si corectiune.

Vom conveni a recunoscere ca pentru o viézia intréga sacrificata mai multu fabulei, Donici na fostu pote destulu de productiv. Acésta inse o pote explica celu eo a cunoscute mai do aprópe intimitatate vietiei sale.

Pentru ca se cultive cineva unu talentu, cata se fia pré mare filosofu, séu favoritul alu fortunei. Lucrarile intelectuali, si mai alesu poesi'a, reclama necesitate de repausu, de viézia linisita, de comoditate. Lips'a, nevoia, strimitore, superarile, impedita geniulu in aventul seu, ucidu spiritulu, séu lu facu se pirotesca.

Al. Donici nu se poate invoi cu botiulu lui Diogene. Se temea ca nu cumva se via strengarii se ciocanésca in elu, caci atunci ar fi facutu pré mare sgomotu numele lui, lucru ce modestia sa caracteristica nu ambitiona.

Elu nici era favoritulu alu fortunei: moscenirea parintésca era neinsemnatu si de neajunsu pentru ca se pote trai independinte. Elu fu si-lu se imbracisédia carier'a penibile a funeti-unilor publice. Apoi casetorindu-se de a döua óra la 1841, se vedu rapede impresoratu de o familia numerósa care reclamá medilóce multe de intretienere, de crescere, de inzestare. Astfelui avu a se luptá cu nenumerate neajunsuri materiali, spre a face facia cerintelor positiuniei ce ocupá in societatea in care traiá. Prin urmare timpulu pretiosu alu meditatiunilor, elu era nevoitul a-lu sacrificá in imprimirea de torintelor sale de parinte de familia si de im-

Alessandru Donici, era de statura mijlocia, si de constitutiune forte. Avea ochi verdi, facia bruna inchisa, perulu negru si numai catra betranetie incepuse a carunti. Vorbia raru si cu tonul apesatu. Avea o memoria extraordinaria, in catu era in stare o di intréga se recitedie fara a se impedicá nu numai fabulele sale, dar si scrierile altora. Fi-gur'a sa, esprina totu deuna o volosia placuta;

cu surisulu pururia pe budie, parea a areta o fericeire neintrerupta, dar' indata ce intrá in conversatiuni intime, da pe fatia semtieminte de doreri si de descuragiare. Dupa o maladie care lu retinutu in patul dorerei mai unu anu, elu paresi lumea celor vii la 1866, in sinulu familiile sale la mic'a sa proprietate dotala din districtulu Pétra, plansu de duiós'a sa socia, de 12 copii ce remasese, si de toti acei ce l'u cunoscutu.

Daca n'amu potutu si noi se dàmu ultim'a nostra ocolada reposatului ce au binemeritat de la patria, — daca recunoscintia a publica nu a pusu nici o pétra inca pe mormentulu seu, — se profitam de acésta ocazie domnilor, spre a poté dice celu pucinu in momentulu acesta: „Fia fericita memoria lui Donici, fabulistulu emerit alu romanilor! — Totu odata se binecuventam gratia Provedintiei, ca ne-a facutu a vedé infinitata acésta institu-tiune, in care potemu, ca intr' unu Pantheonu, se glorificam pe barbatii cari au ilustratua na-tiunea romana!“

inaintea DV^ostre o facu numai si numai in vedere sublimi tinte, pe care si-a propus o societate „Romaniemulu.”

Acăsta asociatiiune a fostu efectul unei necesitati.

Ea trebuia, si de aceea este, si de aceea va fi.

Grupandu-ne pentru prim'a ora prin impulsul unei comune aspiratiuni, noi ni-am fostu disu: Romani'a pere prin cosmopolitismu, de nu se va gasi unu pumn de cetatieni, de juni, de apostoli, cari s'o rechiamam de timpuriu la calea nationalitatii.

Asia e Domnilor?

Asia este.

Inse de unde sciati DV^ostre cu stată'ta convictione, că generalitatea cosmopolita trage dupa sine peirea individualitatii nationale?

Eră o teoria.

Lipsă practic'a.

Teribilulu duelu de la Rinu a venit se demonstré prin faptu ceea-ce DV. conceputati in ideia.

Prussia iringe, din nenorocire; ea invinge, pentru că urmează unui drapelui nationalu: Germanismu.

Francia este invinsa, érasi din nenorocire; ea este invinsa, fiind că aragon'a ne-precepere a unor ómeni de Statu i-a legatu bratiele, i-a trandavitu inim'a, i-a zapacit min-tea prin Umanitate.

E destulu a dice că presiedintele Parlamentului lui Bonaparte eră unu Nemtiu: Schneider.

E destulu a dice, că ministrul celu mai influente alu actualei Republice, arbitru de Giustitia si arbitru de Resbelu totu deodata, este unu Evreu: Crémieux.

E destulu a dice că geniul celu mai superbulu alu Franciei, marele Victor Hugo, nu se sfiese a strigă intr'unu palidu manifestu: de ce se ne batemu cu Germanii, candu suntem omu si omu!

„Omu si omu,” negatiunea nationalismului, inscrisa cu litere rabinice pe logele franc-maconilor, — acel este pogorisiulu Franciei.

„Omu si omu” — diceau cu unu aeru filosoficu 50,000 de cetatieni din Nancy, lăsându-se palmuti si despojati in voia buna de catra patru soldati prussiani!

„Omu si omu,” — Schneider, Cremieux și Bismarck, totu una !!

Acei ce confunda nationalitatile intr'o singura abstractiune chaotică a umanitatii, de ce ore se nu faca inca unu pasu inainte: dobitocu si dobitocu?

Francesulu este omu, ca si Germanulu; Germanulu este omu, ca si Francesulu; dar omulu in genere, fie Francesu și Germanu, este animalu ca si hien'a, care'i desgrópa si' mananca pe furisulu cadavrulu.

O consecint'a logica a patimei de a generaliză!

Se des Provedinti'a, ca soror'a nostra mai mare din Apusu se intielégă cu o óra inainte absurditatea cosmopolitismului.

Atunci si numai atunci ea va fi nebiruita.

Celu putiu noă, colonie lui Traianu de la Dunare se ni profită de o cam data durerö'stă lectiune de familia.

Se finu Romani mai pe susu de tôte.

Ca Romani se nu uitamu ca suntemu Latinii.

Numai Romani si numai Latini.

Dicu „numai” si me grabescu a dă cheia cuventului.

Cefă-ce nu se perde, n'are nevoia de veghiare.

Asia este calitatea de omu

Chiar déca amu voi s'o renegămu, si totu inca vom conservă nestramutatul sigilulu lui Adamu.

Óre totu asia de sicura sa fie si nationalitatea?

Cine n'o iubescu, n'o conserva.

Se pastrămu déra cu o fanatica gelosia acestu gingasiu tesauru, pe care pôte se ni'lurapăsca intr'o di pentru totudeuna pestifer'a suflare a demonului de monotonie, distrugendu incale-i orice varietate, reducendu armonia la unu singuru tonu, incarcandu lumin'a intr'o unica radia, ucidiendu originalitatea prin imitatiune, sugrumandu entusiasmulu prin apatia, inlocindu lupt'a prin inertie si depunendu vieti'a in mormentu!

Acesta este nivelulu cosmopolitul, dusi-

manulu celu mai inversiunatu alu adeveratei umanitati, pe care o pogóra pana la o bruta uniformitate.

Traiésca Nationalismulu!
(„Col. lui Traianu.”)

R E S P U N S U R I .

Dlui C. in Aradu. Te asecuramu Dle că nu ne amu acceptat la astfel de imputari. Altoum interesulu nostru natiunalu ni impune a satisfacere tuturora căti se lupta pentru natiune. Temele amintite la urma neci nu le am primitu.

Dlui B. A. in Gratz. Ca aclusu putemu folosi din respectivele prospecte 1000 de exemplare. Candu ni Veti tramite, vom face si unu anunciu. Tote spesele se urca la 10 fl.

Concursu

Pentru vacanta parochia din Bochia cu filialulu Benesti, comitatulu Bihor protopres. Beliu lui la olalta 101. de case; emolumintele: de la o casa $\frac{1}{2}$ mesura de cucurudiu, — si stolele indatinate. Recursele instruite in sensulu statutului Organicu se se trimita comitetului parochialu din Bochia pana la 6 Novembre nou, a. c. adresate subscrisului in I. Carandu.

I. Carandu, 3 Octobre nuou 1870.
(2-3) Iosifu Marchisiu
protopresv. Beliu lui.

Concursu

Se scrie pentru statiunile Invetiatoresci, devenite vacante, in comitatulu Bihor, Protopresv. Beliu lui si: 1. Grosiu, emolumintele 59 fl. v. a. 24 cubule bucate, diumetate grau, — 13. maij de fenu, si 11. stanjeni de lemn. — 2. Chislaca. Emolumintele: 25 fl. v. a. 15. cubule bucate, diumetate grau, 10. maij de fenu, 6 stanjeni de lemn. 3. Bochia. Emolumintele: 40. fl. v. a. 14 cubule de bucate, diumetate grau, 9 maij de fenu, 6 stanjeni de lemn. Doritorii de a ocupă vreuna statiune inveniatoreșca, sunt avisati a-si trimite recusele sale dupa intielesulu statutului organicu pana in 20 Octobre vechiu, a. c. la subscrisulu protopresv.

I. Carandu, 3 Octobre nou 1870.
(2-3) Iosifu Marchisiu
protopresv. Beliu lui.

Concursu

Pentru ocuparea statiunii inveniatoreșci din Comuna Ciuciu, protopreseratulu Halmagiu lui. Emolumintele 200 fl. v. a. cuartiru liberu cu gradina si 5 orgi lungi de lemn.

Aspirantii au a-si trimite recusele, provediute cu documentele necesarie pana in 16 optovre subscrisului comitetu parochialu. — Dupa contielegerea avuta cu D. protopop. Ioane Groza.

Ciuciu, 20 Septembvre 1870.
(2-3) Comitetulu parochialu.

Concursu

Pentru ocuparea vacantei statiuni inveniatoreșci din comuna Jalagiu, protopresv. Halmagiu lui. Emolumintele 200 fl. v. a. cuartiru liberu cu gradina si 5 orgi lungi de lemn. Aspirantii au a-si trimite recusele, provediute cu documentele necesarie pana in 16 optovre subscrisului comitetu parochialu. — Dupa contielegerea avuta cu D. protopop. Ioane Groza.

Jalagiu, 20 Septembvre 1880.
(2-3) Comitetulu parochialu.

Concursu

Pentru ocuparea parochiei vacante din Comuna Mercina in comitatulu Carasiului, Protopopiu. Oravitiei. Emolumentele sunt

1. Sesiounul preotescu; 2. Veniturile stolarie; 3. Birulu preotescu. Doritorii de a ocupă acăsta parochia vor avea a-si trimite recusele D. Protopresiteru alu Oravitiei pana in 26 Septembre. —

Mercina in 12 Septembre 1870.
(2-3) Comitetulu bisericescu.
Cu scirea si invoieea mea
Jacobu Popoviciu,
protopresbiteru.

Concursu

Pentru ocuparea postului de inveniatoriu la nuou creat'a scola paralela din St. Mihailu romanu, inzestratu cu emolumintele: 100 fl., 30 chible de grau, 4 stangeni de lemn, 2 juge de pamant, cortelul liberu cu gradina intra-si estravilana, se deschide concursu pana in 26 Octobre 1870, pana candu doritorii de a cuprinde acestu postu sunt avisati a substerne recursele loru eviunciosu intocmiti si adresando catra sinodulu parochialu de aici distr. D. protopresiteru a Timisiorii.

Comitetulu parochialu.
Cu scirea si invoieea mea:
(2-3) Mel. Dreghiciu m. p.
Prot. Timis.

Concursu

Pentru statiunile inveniatoreșci devenite vacante in Cercul alu III. scol. alu Protopres. viteratului Oradanu, a nume: 1. Torregu. Emoluminte: 100 fl. v. a. si 4. orgii de lemn. 2. Tinc'a. Emol: 40. fl. 10. cub. bucate 4. orgii de lemn 10 holde de pamant. 3. B. S. Miclosiu. Emol. 40 fl. 10. cub. bucate 4 orgii de lemn si două holde de pamant. 4. S. Salpabagiu. Emol: 120 fl. 8 orgii de lemn 150. port de fenu, atâta de paie fi una gradina de 2 măsuri semenatura. Doritorii de occupa vreuna dintre aceste Statiuni, suntu avisati recursele loru providute cu documentele recerute conformu dispusetiunilor din statutulu organicu le a trame subscrisului inspectoru pana in 6 Octobre st. v. a. c. la Drforró post'a ultima Beiu lui (Bellényes).

Drforró in 22 Sept. vechiu 1870.
cu contielegerea si invoieea respectivelor
2-3 Comite parochiale.

Vasiliu Papp
asesoru consistoriale ca inspectoru inter. de Scole.

Anunciu.

Subscrisulu are onore a incunoscintia pe P. T. P. precumca in liberari'a sa se asta unu de depositu de felurite carti scolastice si de lectura in limb'a romana, germana si magiara, asemenea, Mape Atlante, Globuri si Calindarie cu pretiuri moderate deci se recomanda onoratilor Cosumenti.

Adolfu Auspitz
2-3 Librariu in Logosiulu rom. Nr. 164.

Concursu

Pentru vacanta statiuene inveniatoreșca din Gurahontiu (protptulu Buteni), cu carea suntu impreunate: salariu anualu 160 fl. v. a., 8 sinici de bucate, 8 stengini de lemn si locuinta cu gradina spatiosa, — subscrisulu comitetu in contielegere cu d. protopresiteru tractualu scrie concursu, avendu concurintii recusele sale, provediutu fisice-carele cu „testimoniu de cualificatiune” dela consistoriul aradanu, celu multu pana in 15 Oct. a. c. st. v. — a la subscrisulu dlui protopr. tract. Andrei Machi in Buteni (Butgiu, cotulu, Aradu).

Gurahontu, 24 Sept. 1870.
3-3 Comitetulu parochialu

Concursu

Pofindu-se unu capelanu langa D. parohu din Araneagu Ivan Popoviciu in protopreseratulu Sirici-Vilagosu, cu aceasta se scrie concursu pana in 24 Octombvre a. c. cald. vechiu. Dotatiunea-i va fi $\frac{1}{3}$ din tote veniturile parohiale-precum: din biru, stole si sessiunea Capelanie, sunt avisati, a-si trimite recusele conformu § 13- din statululu Organien, la oficiul protopresiteru in Siria-Vilagosin

Araneagu 26 Septembre 1870.
3-3 Comitetulu parochialu.
Cu scirea mea Nicolae Beldea Admi:
protpr:

Concursu

Resigrandu inveniatoriulu de la scola confes. gr. or. rom. din comun'a Cuvesdia protopreseratulu Lipovei, comitatulu Timisiorii — de postulu inveniatoreșcu, in urmarea careia prévenerabilulu consistoriu sub 7. septembrie a. c. Nr. 963 au si concesu ea pentru recuperarea amintitului postu se se scrie de nou concursu.

Emolumintele sunt urmatorie: Sala riul anualu in bani gata 105 fl. v. a.; pa-

mentu aratoriu 2 jugere si totu atatu li-vada; gradina 1 jugeru; 24 metri grau; 24 metri de cucurudiu; 75 lb. de sare; 12 stangeni de lemn pentru sine si scola si cortelul naturalu.

Doritorii de a ocupa postul acesta sunt avisati a-si trimite recusele loru provediute cu documentele prescrise de stat org: pana in 26 Octombvre vechiu a. c. catra oficiul protopresiterescu in Lipova.

Totu deodata sunt poftiti recurrentii; pana la terminulu predus in vreuna din domineci sau serbatori, ase areta poporului si a canta in biseric'a de aici.

Cuvesdia in 23 Septembrie 1870.

3-3 Comitetulu parochialu.

Concursu

Se scrie pentru statiunile inveniatoreșci devenite vacante in protopopiatulu Popmezului urmatorele concurse:

1. Albesti si Hidju 120 fl. v. a. 6 org. de lemn si cortelul.

2. Sitani 60 fl. v. a. 6 cubule de grău, 6 cubule de cucuruzu, 6 org. de lemn, 2 vici de fasola si cortelul.

3. Luncașpne 40 fl. v. a. 6 cubule bucate $\frac{1}{2}$ vica de fasola, 6. org. de lemn, 100 porti de fenu.

4. Chirpesti-mari si Jopa de josu. — 65 fl. v. a. — 14 cubule de bucate, — 2 vici de fasola. — 8 org. de lemn.

5. Corbesti. — 60 fl. v. a. — 12 cubule bucate. — 6 org. de lemn, — 2 vici de fasola.

M. Ceica. 40 fl. v. a. — 8 cubule bucate, — 3 org. de lemn, $\frac{1}{2}$ vica de fasola.

7. Jopesti. 30 fl. v. a. — 6 cubule bucate, — 3 org. de lemn, 1 vica de fasola.

8. Dusesdi. 50 fl. v. a. — 17 cubule bucate, — 3 org. de lemn, 3 vici de fasola.

9. Stracosiv. 30 fl. v. a. 6 cubule bucate, 3 org. de lemn, 1 vica fasola.

Concurrentii se-si adreseze recusele loru subscrisului protopopu pana in 15 Octobre a. c. candu apoi dupa spirarea acesti terminu in decurgerea alor 9 dile se vor inscrie in epistole.

Varaseni, 23 septembrie n. 1870.
pentru comite Ambrosiu Marchisius m. p. prot. Popmezului si insp. de scole.

Concursu.

Prin stramutarea inveniatoriului de pana acum'a in alta statiune, postulu inveniatoreșcu a scolei confesionale din Ogradena vechia, in Regim. de margină Romano banaticu Nr. 13, a remas vacantu.

Cu acestu postu sunt impreunate: lefa anuala 60 fl. v. a., spese de scriu 3 fl. v. a., 10 metri cacaruzu, 6 stenj. de lemn, cuartiru naturalu si gradina de legumi 3000II